

28 Ιανουαρίου, 1994

[ΣΤΥΛΙΑΝΙΔΗΣ, ΝΙΚΗΤΑΣ, ΑΡΤΕΜΙΔΗΣ, Δ/στές]

SIMON CARL BULLOWS,

Εφεσείων,

v.

ΑΝΔΡΟΥΛΛΑΣ ΝΕΟΦΥΤΟΥ ΚΑΙ ΑΛΛΗΣ,

Εφεσιβλήτων.

(Πολιτική Έφεση Αρ. 8761)

Αμέλεια — Τροχαίο ατύχημα — Συντρέχουσα αμέλεια — Αυτοκίνητα οδη-
γούμενα κατά μήκος του αυτοκινητόδρομου Λεμεσού-Ερήμης προς την
ίδια κατεύθυνση — Το αυτοκίνητο που ακολουθούσε προσπάθησε να
προσπεράσει το άλλο ενώ εκείνο είχε αρχίσει ήδη να προσπερνά προ-
πορευόμενο ελκυστήρα, με αποτέλεσμα να υποχρεωθεί το πρώτο αυτο-
κίνητο να στρίψει απότομα προς τα αριστερά και να συγκρουσθεί με
5 τον ελκυστήρα — Παραδοχή της οδηγού του πρώτου αυτοκινήτου ότι
δεν είχε ελέγξει προς τα πίσω για να δει το αυτοκίνητο που ακολου-
θούσε — Κρίθηκε (κατά πλειοψηφία) ότι η οδηγός ήταν ένοχος συ-
ντρέχουσας αμέλειας, που υπολογίσθηκε σε 20%.

Στις 8.8.90 η εφεσιβλήτη 1 με συνεπιβάτιδα την μητέρα της εφεσί-
βλητη 2 οδηγούσε το αυτοκίνητό της με αριθμό εγγραφής ΥΚ 414 στον
αυτοκινητόδρομο Λεμεσού-Ερήμης με κατεύθυνση προς την Λεμεσό. Ο
αυτοκινητόδρομος έχει τέσσερις λωρίδες κυκλοφορίας πλάτους 11,5
15 ποδών η κάθε μια. Στο τέλος της δεξιάς λωρίδας υπήρχε συνεχής γραμι-
μή και πέρα απ' αυτή ασφαλτοστρωμένο παγκέτο στο ίδιο επίπεδο πλά-
τους τριών ποδών. Σε σημείο όπου ο δρόμος ήταν ευθύς και η ορατό-
τητα περίπου 2 χιλιόμετρα προς κάθε κατεύθυνση, η εφεσιβλήτη 1 απο-
φάσισε να προσπεράσει προπορευόμενο γεωργικό ελκυστήρα με αριθ-
μό εγγραφής QC 433 και γι' αυτό έδειξε με τον σηματοδότη της και με-
20 ταικινήθηκε στην δεξιά λωρίδα. Ενώ είχε αρχίσει να προσπερνά τον ελ-
κυστήρα, αυτοκίνητο που οδηγούσε ο εφεσείων με αριθμό εγγραφής
PV 335 προσπάθησε επίσης να προσπεράσει τον ελκυστήρα και το αυ-
τοκίνητο της εφεσιβλήτης 1 πηγαίνοντας ακόμη πιο δεξιά στο δρόμο,
25 αναγκάζοντας έτσι την εφεσιβλήτη 1 να φρενάρει και να στρίψει από-
τομα προς τα αριστερά, και να συγκρουσθεί με τον ελκυστήρα, με απο-

τέλεσμα οι εφεσίδβλητες να υποστούν σωματικές βλάβες και ζημιές.

Ενώπιον του Επαρχιακού Δικαστηρίου προβλήθηκαν από τους διάδικους δύο αντίθετες εκδοχές. Οι εφεσίδβλητες, υποστηριζόμενες από την μαρτυρία του οδηγού που ελκυστήρα ως επίσης και από την μαρτυρία οδηγού άλλου οχήματος που ακολουθούσε τα οχήματα των διαδίκων, ισχυρίστηκαν ότι ο εφεσείων προσπάθησε να προσπεράσει το αυτοκίνητό τους ενώ είχαν ήδη μπει στην δεξιά λωρίδα του δρόμου και είχαν αρχίσει να προσπερνούν τον ελκυστήρα και ότι είχε οδηγήσει το αυτοκίνητό του ακόμη δεξιότερα, προσπαθώντας να προσπεράσει και τα δύο οχήματα μέσα από τον χώρο που βρισκόταν προς τα δεξιά της δεξιάς λωρίδας του δρόμου. Όταν η εφεσίδβλητη 1 αντιλήφθηκε την προσπάθεια αυτή του εφεσείοντα, χρησιμοποίησε τα φρένα της και έστριψε απότομα προς τα αριστερά με αποτέλεσμα να χτυπήσει στον ελκυστήρα και να προκληθεί το ατύχημα. Η εφεσίδβλητη 1 παραδέχθηκε όμως ότι προτού μετακινηθεί προς την δεξιά λωρίδα δεν είχε ελέγξει τον δρόμο πίσω της και ανέφερε ότι δεν είχε δει καθόλου το αυτοκίνητο του εφεσείοντα. Ο εφεσείων ισχυρίστηκε αντίθετα ότι ενώ εκείνος είχε αρχίσει να προσπερνά το αυτοκίνητο της εφεσίδβλητης 1 που ακολουθούσε τον ελκυστήρα, η εφεσίδβλητη 1 μετακινήθηκε προς τα δεξιά προφανώς για να προσπεράσει και εκείνη και όταν αντιλήφθηκε ότι εκείνη την στιγμή προσπερνούσε ο εφεσείων έστριψε προς τα αριστερά και συγκρούστηκε με τον ανελκυστήρα.

Το πρωτόδικο Δικαστήριο, αφού ανέλυσε την μαρτυρία, αποδέχθηκε σαν αληθινή την εκδοχή της εφεσίδβλητης 1. Περαιτέρω εξετάσε κατά πόσο υπήρχε οποιαδήποτε συντρέχουσα αμέλεια εκ μέρους της εφεσίδβλητης 1, και αφού δέχθηκε ότι δεν υπήρχε οποιαδήποτε αιτιώδης συνάφεια μεταξύ της αμέλειας της εφεσίδβλητης 1 να ελέγξει το δρόμο πίσω της και του ατυχήματος, επέρριψε αποκλειστική ευθύνη για το ατύχημα στον εφεσείοντα. Οι αποζημιώσεις είχαν συμφωνηθεί εκ των προτέρων μεταξύ των διαδίκων.

Κατ'έφεση, ο εφεσείων πρόσβαλε τα ευρήματα του Δικαστηρίου ως προς την μαρτυρία και ισχυρίστηκε επιπλέον ότι, και με βάση τα ευρήματα του Δικαστηρίου η εφεσίδβλητη 1 έπρεπε να ευρεθεί σαν αποκλειστικά κατά κύριο λόγο υπεύθυνη για το ατύχημα.

Αποφασίσθηκε, κατά πλειοψηφία, ότι:

Η αποτυχία της εφεσίδβλητης 1 να ελέγξει τον δρόμο πίσω της προτού μετακινηθεί προς την δεξιά λωρίδα και να αρχίσει το προσπέρασμα αποτελούσε αμέλεια η οποία είχε σε κάποιο βαθμό συμβάλει στο ατύχημα, διότι εάν η εφεσίδβλητη 1 είχε ελέγξει τον δρόμο θα είχε αντιλη-

- 5 φθεί το αυτοκίνητο του εφeseίοντα να την ακολουθεί και να δείχνει και εκείνο ότι θα προσπεράσει, πράγμα που θα έδιδε την δυνατότητα στην εφeseίβλητη 1 να πάρει περισσότερα μέτρα για να αποφύγει το ατύχημα. Γι' αυτό το λόγο η εφeseίβλητη 1 ήταν ένοχη συντρέχουσας αμέλειας, η οποία έπρεπε να καθορισθεί στο 20%.

- 10 *Σύμφωνα με τον Αρτεμίδη Δ.*: Αν και είναι δεδομένη η αμέλεια οδηγού που αποτυγχάνει να ελέγξει τον δρόμο πίσω του προτού αρχίσει να προσπερνά ή να αλλάξει λωρίδα κυκλοφορίας, στην προκειμένη περίπτωση η αμέλεια αυτή της εφeseίβλητης 1 δεν είχε οποιαδήποτε αιτιώδη συνάφεια με το ατύχημα και γι' αυτό η απόφαση του πρωτόδικου Δικαστηρίου έπρεπε να επικυρωθεί στην ολότητά της και η έφεση να απορριφθεί.

- 15 *Η έφεση επιτράπηκε κατά πλειοψηφία. Εκδόθηκε απόφαση καταμερίζουσα την ευθύνη για το ατύχημα σε 80% για τον εφeseίοντα και 20% για την εφeseίβλητη 1. Η εφeseίβλητη διατάχθηκε να πληρώσει το 1/2 των εξόδων του εφeseίοντα.*

Υποθέσεις που αναφέρθηκαν:

- 20 *Polykarrou v. Polykarrou (1982) 1 C.L.R. 182,*
Mamas v. The Firm "ARMA" Tyres (1966) 1 C.L.R. 158,
Nearchou v. Papaefstathiou (1970) 1 C.L.R. 109,
Roussou v. Aristodemou (1989) 1 C.L.R. 12,
Μαυρίδης v. Dharaghji και Άλλων (1990) 1 Α.Α.Δ. 1013.

25 **Έφεση.**

- 30 Έφεση από τον εναγόμενο κατά της απόφασης του Επαρχιακού Δικαστηρίου Λεμεσού (Ν. Νικολάου, Α.Ε.Δ.) που δόθηκε στις 11 Ιουνίου, 1992 (Αρ. Αγωγής 5979/90 και 5980/90 με την οποία το πρωτόδικο Δικαστήριο αποφάσισε ότι ο εναγόμενος ήταν ο μόνος υπεύθυνος για το τροχαίο ατύχημα και τον διάταξε να πληρώσει £3.900 στην Αγωγή Αρ. 5979/90 και £700 στην Αγωγή 5980/90.

Α.Σ. Μυριάνθης και Σ.Α. Μυριάνθης, για τον Εφeseίοντα.

Κ. Χατζηπιέρας, για τον Εφεσίβλητο.

Cur. adv. vult.

ΣΤΥΛΙΑΝΙΔΗΣ, Δ.: Ανάγνωσε την απόφαση του Δικαστηρίου. Με την Απόφαση αυτή συμφωνεί ο Δικαστής κ. Νικήτας. Ο Δικαστής κ. Αρτεμίδης θα δώσει ξεχωριστή απόφαση.

5

Στις 8 Αυγούστου, 1990, στον παρακαμπτήριο δρόμο Λεμεσού-Ερήμης, συνέβηκε τροχαίο ατύχημα, με αποτέλεσμα ο ελκυστήρας QC 443 να υποστεί ζημιές και οι εφεσίβλητες - η ιδιοκτήτρια οδηγός και η συνεπιβάτιδα μητέρα της - να υποστούν σωματικές βλάβες, ζημιές και απώλεια.

10

Οι εφεσίβλητες, με τις Αγωγές Επαρχιακού Δικαστηρίου Λεμεσού Αρ. 5979/90 και 5980/90, αξίωσαν από τον εφεσείοντα, (ο "εναγόμενος"), αποζημιώσεις για αμέλεια.

Ο εναγόμενος αρνήθηκε τις απαιτήσεις, ισχυρίστηκε ότι η ενάγουσα οδηγός ήταν η μόνη υπεύθυνη για το ατύχημα και, διαζευκτικά, ότι ήταν ένοχη συντρέχουσας αμέλειας. Με ανταπαίτησή του στην αγωγή της αξίωσε απόφαση για οποιοδήποτε ποσό και έξοδα ήθελε καταδικαστεί να πληρώσει στην συνεπιβάτιδα, ενάγουσα στην Αγωγή Αρ. 5980/90, και/ή συνεισφορά στο βαθμό που το Δικαστήριο ήθελε κρίνει δίκαιο και/ή εύλογο.

15

20

Οι αγωγές συνενώθηκαν και συνεδικάστηκαν.

Οι ζημιές των εναγουσών, με βάση πλήρη ευθύνη, συμφωνήθηκαν:

(i) Αγωγή Αρ. 5979/90: Ειδικές £3.640 και γενικές £260, σύνολο £3.900,-.

25

(ii) Αγωγή Αρ. 5980/90: Ειδικές £340 και γενικές £360, σύνολο £700.

Το Επαρχιακό Δικαστήριο Λεμεσού, στις συνενωμένες αυτές αγωγές, αποφάσισε ότι ο εναγόμενος ήταν ο μόνος υπεύθυνος για το τροχαίο ατύχημα, από το οποίο πήγασαν οι αξιώσεις των εναγουσών, και τον διέταξε να πληρώσει το σύνολο των συμφωνημένων αποζημιώσεων. Δεν εξέδωσε οποιαδήποτε απόφαση ή διαταγή στην ανταπαίτηση.

30

Ο εφεσείων, με την παρούσα έφεση, ζητά ανατροπή της πρωτόδικης απόφασης.

Τα αναντίλεκτα γεγονότα είναι:-

- 5 Ο παρακαμπτήριος δρόμος Λεμεσού-Ερήμης είναι διπλής κατεύθυνσεως και χωρίζεται με υπερυψωμένη διαχωριστική νησίδα. Το πλάτος της ασφάλτου σε κάθε κατεύθυνση είναι 23 πόδια και χωρίζεται σε δύο λωρίδες, πλάτους 11,5 πόδια η κάθε μία. Στο τέλος της δεξιάς λωρίδας υπάρχει συνεχής γραμμή και πέρα από αυτή παγκέτο ασφαλτοστρωμένο στο ίδιο επίπεδο, πλάτους 3 ποδών.
- 10 Ο δρόμος είναι ευθύς και η ορατότητα περίπου δύο χιλιόμετρα προς κάθε κατεύθυνση.

15 Το πρωί της 8ης Αυγούστου, 1990, τέσσερα οχήματα οδηγούνταν στον πιο πάνω δρόμο προς Λεμεσό, με την ακόλουθη σειρά: Ο ελκυστήρας με αριθμό εγγραφής QC 433 από τον Μ.Ε.3 - Λάμπρου, το αυτοκίνητο ΥΚ 414, πλάτους 5'4", από την ενάγουσα στην αγωγή αρ. 5979/90, πρώτη εφεσίβλητη, με συνεπιβάτιδα τη μητέρα της - ενάγουσα στην αγωγή αρ. 5980/90, το αυτοκίνητο ΡV 335 από τον εναγόμενο και το διπλοκάμπινο όχημα με αριθμό εγγραφής ΧG 771 από τον Μ.Ε.2 - Σπύρου.

- 20 Τη στιγμή που η ενάγουσα οδηγός έφτασε σχεδόν δίπλα από τον ελκυστήρα για να τον προσπεράσει, το αυτοκίνητο του εναγομένου προσπέρασε και τα δύο οχήματα από τα δεξιά. Η ενάγουσα οδηγός αντιλήφθηκε το αυτοκίνητο του εναγομένου την ώρα που την προσέγγισε στα δεξιά της. Έστριψε αριστερά, εφάρμοσε τα ποδόφρενα,
- 25 αλλά το μπροστινό μέρος του αυτοκινήτου της συγκρούστηκε με το κέντρο του πίσω μέρους του ελκυστήρα. Άφησε ίχνη τροχοπεδήσεως, με διαγώνια κατεύθυνση προς τα αριστερά, τα οποία αρχίζουν αμέσως μετά τη διαχωριστική γραμμή των δύο λωρίδων. Το μήκος τους είναι 13 πόδια από το πίσω μέρος του αυτοκινήτου, 19 πόδια
- 30 από το σημείο συγκρούσεως και 25 πόδια από τους μπροστινούς τροχούς του αυτοκινήτου της.

Προβλήθηκαν δύο εκδοχές.

- 35 Κατέθεσαν για τις ενάγουσες ο αστυνομικός ερευνητής του ατυχήματος - Μ.Ε.1 - ο οποίος παρουσίασε σχέδιο της σκηνής, οι οδηγοί του ελκυστήρα και του διπλοκάμπινου και η ενάγουσα οδηγός.

Ο εναγόμενος ήταν ο μόνος μάρτυρας για την υπεράσπιση.

Η εκδοχή της πλευράς των εναγουσών, όπως κατατέθηκε στο πρωτόδικο Δικαστήριο, είναι: Η ενάγουσα οδηγός όταν βρισκόταν σε απόσταση από τον προπορευόμενο ελκυστήρα αποφάσισε να τον προσπεράσει. Έδειξε με το δείκτη και μπίρκε στη δεύτερη λωρίδα. Ενώ προχωρούσε στη δεύτερη λωρίδα, ο εναγόμενος, που ακολουθούσε, έδειξε με το δείκτη ότι και εκείνος θα προσπεράσει, ακολούθησε την ενάγουσα οδηγό, οδήγησε δεξιότερα από το αυτοκίνητό της, το οποίο καταλάμβανε το αριστερό μέρος της δεξιάς λωρίδας. Η ενάγουσα οδηγός τον αντιλήφθηκε όταν έφτασε σχεδόν παραπλευρώς της και για να αποφύγει πιθανή σύγκρουση μαζί του έστριψε αριστερά, εφάρμοσε τα ποδόφρενά της, με αποτέλεσμα το αυτοκίνητό της να συγκρουστεί με το πίσω μέρος του ελκυστήρα. Ο εναγόμενος προχώρησε και σταμάτησε σε κάποια απόσταση μπροστά. Τα δύο αυτοκίνητα - εναγομένου και ενάγουσας - δεν ήλθαν σε επαφή.

Ο εναγόμενος κατέθεσε ότι, αφού κοίταξε τον καθρέπτη μέσα στο αυτοκίνητο και τον καθρέπτη στη δεξιά πόρτα του αυτοκινήτου του, βεβαιώθηκε ότι στη δεξιά λωρίδα πίσω του δεν υπήρχε άλλο όχημα. Στην πρώτη λωρίδα ακολουθούσε ένα αυτοκίνητο, 500 περίπου πόδια πίσω του. Έδειξε με το δείκτη ότι θα προσπεράσει. Οδήγησε στη δεξιά λωρίδα με σκοπό να προσπεράσει το αυτοκίνητο της ενάγουσας, που ήταν στην πρώτη λωρίδα, ακριβώς πίσω από τον ελκυστήρα, και στη συνέχεια τον ελκυστήρα. Όταν έφτασε 1-2 μέτρα πίσω από την ενάγουσα, στη δεξιά λωρίδα, και το μπροστινό μέρος του αυτοκινήτου του ήταν παραπλευρώς του πίσω μέρους του αυτοκινήτου της, αυτή απότομα οδήγησε προς τη δεύτερη λωρίδα για να του "κόψει το δρόμο και τον εμπόδισε". Ήχησε τη σειρήνά του, εφάρμοσε τα φρένα και ελάττωσε ταχύτητα. Η ενάγουσα τότε αντιλήφθηκε την παρουσία του, έστριψε προς την πρώτη λωρίδα και κτύπησε πάνω στον ελκυστήρα. Ο εναγόμενος προχώρησε, προσπέρασε τα δύο οχήματα και σταμάτησε.

Το πρωτόδικο Δικαστήριο, αφού αναφέρθηκε σε έκταση στις μαρτυρίες, τις οποίες αξιολόγησε, κατέληξε στα ακόλουθα ευρήματα:

"1. Στις 8/8/90 γύρω στις 8.30 π.μ. η Ενάγουσα της αγωγής 5979/90 Α. Νεοφύτου οδηγούσε το αυτοκίνητο ΥΚ 414 με συνεπιβάτιδα τη μητέρα της Ενάγουσα της αγωγής 5980/90 Αν. Ιωάννου και ταξίδευε πάνω στον κύριο δρόμο Ερήμης Λεμεσού με κατεύθυνση τη Λεμεσό.

2. Κρατούσε την πρώτη λωρίδα κυκλοφορίας. Μπροστά

της πήγαινε ένα τράκτορ με αρ. εγγραφής QC 433 με οδηγό το μάρτυρα Λάμπρου (Μ.Ε.3). Ακολουθείτο από τον Εναγόμενο που οδηγούσε το αυτοκίνητο PV 335 που και πάλι βρισκόταν στην πρώτη λωρίδα πίσω της.

- 5 3. Τα τρία αυτά οχήματα οδηγούνται στην πρώτη λωρίδα κυκλοφορίας στη σειρά που προανάφερα. Ο Μ.Ε.2 Σπύρου ήταν ο τελευταίος στη σειρά. Αυτός οδηγούσε ένα διπλοκάμπινο με αρ. εγγραφής XG 771.
- 10 4. Κάποια στιγμή η Ενάγουσα Νεοφύτου αποφάσισε να προσπεράσει το προπορευόμενο τράκτορ γι' αυτό και έκαμε σαφή τη θέση της δείχνοντας με το τραφικέϊτορ ότι θα μπει στη δεύτερη λωρίδα. Μπήκε στη δεύτερη λωρίδα και συνέχισε την πορεία της. Ο Εναγόμενος αποφάσισε και εκείνος να προσπεράσει το τράκτορ οπότε έδειξε και
- 15 ο ίδιος με το τραφικέϊτορ του, μπήκε στη δεύτερη λωρίδα και ακολούθησε την Ενάγουσα Νεοφύτου.
- 20 5. Με δική της παραδοχή η Ενάγουσα Νεοφύτου δεν αντιλήφθηκε ότι ήδη την προσέγγισε ο Εναγόμενος με το αυτοκίνητο του την ώρα ακριβώς που η ίδια είχε προσεγγίσει στο τράκτορ στην προσπάθειά της να το προσπεράσει.
- 25 6. Η Νεοφύτου κρατούσε το αριστερό μέρος της δεύτερης λωρίδας κυκλοφορίας και δεδομένου του πλάτους της που σύμφωνα με τον αστυνομικό μάρτυρα είναι 11,5 πόδια και το πλάτος του αυτοκινήτου της είναι 5 π. 4" και δεδομένου ότι στα δεξιά της υπήρχε χώρος παγκέττου 3 ποδών, ο Εναγόμενος προσπάθησε να προσπεράσει την Ενάγουσα διά μέσου του ανοίγματος του χώρου που παρμένει προς τα δεξιά της.
- 30 7. Η Ενάγουσα μέχρι τη στιγμή εκείνη δεν είχε εντοπίσει τον Εναγόμενο να την ακολουθά. Μετά που τον ένωσε να βρίσκεται δίπλα της αποφάσισε στην προσπάθειά της να αποφύγει σύγκρουση με το αυτοκίνητο του Εναγόμενου να πατήσει φρένα εξ ου και η σημείωση των ιχνών τροχοπέδησης πάνω στην ασφαλτο μήκους 13 πόδια καταφεύγοντας προς τα αριστερά στην προσπάθειά της να μπει πίσω από το τράκτορ πλην όμως ανεπιτυχώς γιατί
- 35 τελικά συγκρούστηκε με το τράκτορ στο πίσω και δεξιό μέρος του, στο σημείο X του Τεκμηρίου 1."

Με βάση τα ευρήματα αυτά, προέβη σε συμπεράσματα και αποφάσισε ότι το ατύχημα ήταν το αποτέλεσμα αλλαγής της πορείας της ενάγουσας προς τα αριστερά, ενέργεια που υποχρεώθηκε να κάμει ένεκα της κακής και αμελούς οδήγησης του εναγόμενου και, ως εκ τούτου, αυτός ήταν αποκλειστικά υπεύθυνος για το ατύχημα.

5

Ο κ. Μυριάνθης ζήτησε από το Δικαστήριο τούτο να ανατρέψει τα ευρήματα του πρωτόδικου Δικαστηρίου και να δεχθεί την εκδοχή του πελάτη του. Βάσισε την εισήγησή του αυτή στα ίχνη τροχοπεδήσεως - αφετηρία, πορεία, κατάληξη - στο πλάτος του δρόμου και του αυτοκινήτου του εναγόμενου. Επεζήτησε να στηριχθεί και στη μαρτυρία του οδηγού του ελκυστήρα, στην κατάθεση της ενάγουσας οδηγού στην Αστυνομία, στην οποία είπε ότι δεν είδε κανένα αυτοκίνητο πίσω της, και στις αποστάσεις μεταξύ των οχημάτων που οδηγούνταν στο δρόμο εκείνο, όπως αναφέρθηκαν από τους μάρτυρες.

10

15

Στο Δικαστικό μας σύστημα η πρωταρχική ευθύνη για τη διαπίστωση των γεγονότων ανήκει, κατ' εξοχήν, στο πρωτόδικο Δικαστήριο, το οποίο έχει την ευκαιρία να δει και να ακούσει τους μάρτυρες και να εκτιμήσει την αξιοπιστία τους στα πλαίσια της ζωντανής ατμόσφαιρας της δίκης. Αυτό, βεβαίως, δε δημιουργεί τεκμήριο ότι η πρωτόδικη απόφαση είναι ορθή.

20

Στην υπόθεση *Polykarpou v. Polykarpou* (1982) 1 C.L.R. 182, στις σελ. 194-195 ειπώθηκε:-

“It is the practice of an appellate Court not to interfere with the verdict of the trial Court which had the advantage of hearing the witnesses and watching their demeanour unless some very strong ground is put forward establishing that the verdict is against the weight of the evidence. That this is a most salutary practice there can be no doubt, as a study of the notes of evidence, even when taken with the utmost accuracy, cannot possibly convey to the mind of a Judge the same impression which the oral examination of the witnesses and their demeanour under that process would have made upon the same Judge, if it had been his duty to hear the case in the first instance. It is for the appellant to show that the conclusions arrived at by the Court, appealed from, are erroneous. In a case where the matter turns on the credibility of witnesses, it is obvious that the trial Court is in a far better position to judge the value of their testimony than we are. We are, of course, not oblivious of the fact, that quite apart from manner and demeanour, there are other circumstances which may show whether a statement

25

30

35

40

is credible or not, and we should not hesitate to act upon such circumstances, if, in our opinion, they warranted our intervention.”

Το Ανώτατο Δικαστήριο δεν επεμβαίνει στα ευρήματα του πρωτόδικου Δικαστηρίου, εκτός εάν ο εφεσείων ικανοποιήσει το Δικαστήριο ότι η αιτιολογία είναι ανεπαρκής, ή ότι τα ευρήματα δεν δικαιολογούνται από τη μαρτυρία, θεωρουμένης στο σύνολό της. Με απροθυμία επεμβαίνει στα ευρήματα γεγονότων, εκτός στις περιπτώσεις όπου η δικαιοσύνη το απαιτεί, όταν τα ευρήματα αυτά δεν είναι εύλογα επιτρεπτά με βάση τα πρωτογενή γεγονότα.

- 10 Ο εφεσείων έχει την ευθύνη να πείσει το Δικαστήριο ότι τα ευρήματα του πρωτόδικου Δικαστηρίου είναι λανθασμένα - [βλ., μεταξύ άλλων, *Sofoclis Mamas v. The Firm "ARMA" Tyres* (1966) 1 C.L.R. 158· *Marikkou Nearchou v. Maria Demetri Papaefstathiou* (1970) 1 C.L.R. 109· *Roussou v. Aristodemou* (1989) 1 C.L.R. 12· *Φοίβος Μαυρίδης v. Rima J. Dharaghji and Others* (1990) 1 Α.Α.Δ. 1013].

- 20 Το πρωτόδικο Δικαστήριο αξιολόγησε τη μαρτυρία με πολλή προσοχή. Έλαβε υπόψη του την πραγματική και την προφορική μαρτυρία. Είχε την ευκαιρία να δει και να παρακολουθήσει τα πρόσωπα που κατέθεσαν ενώπιόν του. Με αιτιολογία απέρριψε τη μαρτυρία του εναγόμενου και δέχθηκε την εκδοχή των μαρτύρων των έναγουσών.

- 25 Εξετάσαμε με προσοχή τις εισηγήσεις του ευπαίδευτου δικηγόρου για τον εφεσείοντα, αλλά δεν έχουμε πεισθεί ότι πρέπει να επέμβουμε με οποιοδήποτε τρόπο στα ευρήματα των πρωτογενών γεγονότων.

- 30 Αναφορικά με τα συμπεράσματα και την εφαρμογή του νόμου, το Ανώτατο Δικαστήριο βρίσκεται στην ίδια καλή θέση όπως το Επαρχιακό Δικαστήριο και έχει την ίδια ευχέρεια να καταλήξει στα δικά του συμπεράσματα.

Ο εφεσείων ήταν ένοχος αμέλειας.

Το θέμα που εγείρεται είναι, αν η εφεσίβλητη οδηγός ήταν ένοχη συντρέχουσα αμέλειας.

- 35 Η πράξη απόκλισης από την πορεία προς την αριστερή λωρίδα του δρόμου και η σύγκρουση με τον ελκυστήρα οφείλονταν, κατά κύριο λόγο, στην αμέλεια του εναγόμενου. Η ενάγουσα οδηγός,

όμως, με δική της παραδοχή στο Δικαστήριο, σε κανένα στάδιο δεν κοίταξε να δει αν υπήρχε αυτοκίνητο που την ακολουθούσε. Κατέθεσε ότι δεν είδε κανένα αυτοκίνητο. Δεν αντιλήφθηκε το αυτοκίνητο του εναγόμενου όταν την προσέγγιζε σε οποιοδήποτε χρόνο, εκτός όταν ήλθε δίπλα της.

5

Στοιχειοθετεί η παράλειψή της αυτή συντρέχουσα αμέλεια;

Ο οδηγός, ο οποίος αποφασίζει να προσπεράσει και προσπερνά, έχει καθήκον να ελέγχει την τροχαία πίσω του. Η ενάγουσα οδηγός παρέλειψε να εκτελέσει το καθήκον της αυτό. Δεν είδε καθόλου το αυτοκίνητο του εναγόμενου. Δεν είδε οποιοδήποτε αυτοκίνητο. Το ότι έδειξε ότι θα προσπερνούσε δεν είναι αρκετό, στην παρούσα περίπτωση, να την απαλλάξει από ευθύνη. Αν κοίταζε πίσω της, οπωσδήποτε θα έβλεπε το αυτοκίνητο του εναγόμενου το οποίο την ακολουθούσε και, αφού έδειξε ότι θα προσπερνούσε, οδηγήθηκε στη δεξιά λωρίδα. Θα μπορούσε έτσι να λάβει έγκαιρα περισσότερα μέτρα για την προστασία της και την αποφυγή του ατυχήματος.

10

15

Με βάση τα γεγονότα της παρούσας υπόθεσης, η ενάγουσα οδηγός ήταν ένοχη συντρέχουσας αμέλειας, η οποία συντέινε, σε κάποιον βαθμό, στη σύγκρουση.

Στον καταμερισμό της ευθύνης μεταξύ δύο οδηγών οι καθοριστικοί παράγοντες είναι:-

20

Η υπαιτιότητα και η αιτιώδης συνάφεια μεταξύ της αμέλειας των δύο οδηγών της σύγκρουσης και της ζημιάς που προκλήθηκε και αποτελεί το αντικείμενο της δίκης.

Έχουμε καταλήξει ότι πρέπει να επέμβουμε στην εκκαλούμενη απόφαση - ότι ο εναγόμενος είναι ο μόνος υπεύθυνος.

25

Αφού εξετάσαμε τα γεγονότα της υπόθεσης με το πρίσμα της κοινής λογικής και της καθημερινής εμπειρίας, καταλήγουμε ότι ο εφεσείων έχει 80% της ευθύνης και η εφεσίβλητη οδηγός 20% της ευθύνης.

Η απόφαση του πρωτόδικου Δικαστηρίου στην Αγωγή Αρ. 5980/90, της συνεπιβάτιδας, δεν επηρεάζεται από το γεγονός ότι η οδηγός του αυτοκινήτου, στο οποίο ήταν επιβάτης, ήταν ένοχη συντρέχουσας αμέλειας.

30

Η απόφαση όμως στην Αγωγή Αρ. 5979/90 πρέπει να διαφοροποιηθεί ανάλογα και να εκδοθεί απόφαση στην ανταπαιτήση.

35

Σημειώνουμε ότι η ανταπαίτηση είναι δικονομικά ξεχωριστή αγωγή και τα Δικαστήρια πρέπει να εκδίδουν απόφαση στην ανταπαίτηση, ανεξαρτήτως του αποτελέσματος.

5 Η απόφαση υπέρ της εφεσίβλητης οδηγού διαφοροποιείται με τη μείωση, κατά 20%, του ποσού σε £3.020,-. Εκδίδεται απόφαση στην ανταπαίτηση για £140,- εναντίον της, συνεισφορά της στο ποσό που επιδικάστηκε υπέρ της ενάγουσας στην Αγωγή Αρ. 5980/90.

10 Λαμβάνοντας υπόψη τα επίδικα θέματα στο πρωτόδικο Δικαστήριο, τη βάση της έφεσης, την επιχειρηματολογία, το αποτέλεσμα και όλα τα άλλα περιστατικά της υπόθεσης, δεν επεμβαίνουμε στη διαταγή για έξοδα στο πρωτόδικο Δικαστήριο. Εκδίδουμε διαταγή όπως η εφεσίβλητη οδηγός πληρώσει το ήμισυ των εξόδων του εφεσείοντα στην έφεση.

15 ΑΡΤΕΜΙΔΗΣ, Δ.: Το τροχαίο ατύχημα που έδωσε τη βάση στην αγωγή της εφεσίβλητης-ενάγουσας 1, έγινε στις 8.8.90, το πρωί, στον παρακαμπτήριο δρόμο Λεμεσού-Ερήμης. Ο δρόμος αυτός είναι διπλής κατευθύνσεως, με δύο ξεχωριστές λωρίδες στην κάθε κατεύθυνση πλάτους 11'.5" η κάθε μια (λωρίδα). Η εφεσίβλητη οδηγούσε το αυτοκίνητο της ΥΚ414 προς τη Λεμεσό, προπορευόταν δε του αυτοκινήτου της ένας ανελκυστήρας, που οδηγούσε ο μάρτυρας Γιαννάκης Λάμπρου. Σε ένα σημείο του δρόμου, όπου υπήρχε απεριόριστη ορατότητα και στις δύο κατευθύνσεις, αποφάσισε να προσπεράσει τον ανελκυστήρα. Έδειξε με το σηματοδότη της και ακολούθως μπήκε στη δεξιά λωρίδα. Ενώ βρισκόταν πολύ κοντά στο πίσω μέρος του ανελκυστήρα έστριψε πάλιν στα αριστερά για να μείνει πίσω από αυτόν. Αποτέλεσμα του ελιγμού ήταν η σύγκρουση της με τον ανελκυστήρα. Σύμφωνα με τη μαρτυρία της ίδιας, και του Χρ. Σπύρου, που ακολουθούσε με το όχημα του αυτό του εφεσείοντα-εναγόμενου, ΡV335, όταν η εφεσίβλητη βρισκόταν στη δεξιά λωρίδα του δρόμου πολύ κοντά στον ανελκυστήρα και έτοιμη να τον προσπεράσει, ο εφεσείων, που την ακολουθούσε, μπήκε και αυτός στη δεξιά λωρίδα πλευρίζοντας όμως το αυτοκίνητο της εφεσίβλητης. Η τελευταία αναγκάστηκε να επανέλθει στα αριστερά για να μείνει πίσω από τον ανελκυστήρα, ενώ ο εφεσείων προχώρησε και την προσπέρασε. Ο οδηγός που ακολουθούσε τον εφεσείοντα και είδε τη σύγκρουση μεταξύ του αυτοκινήτου της και του ανελκυστήρα, κατεδίωξε τον εφεσείοντα και τον ανάγκασε να σταματήσει, όταν ο τελευταίος διήνυσε κάποια απόσταση.

Η μαρτυρία στο πρωτόδικο Δικαστήριο της εφεσίβλητης, του

οδηγού του ανελκυστήρα Λάμπρου και του οδηγού του διπλοκάμπινου Στύρου παρουσιάζει τον εφεσείοντα να προσπαθεί να προσπεράσει την εφεσίβλητη από τα δεξιά της, όταν αυτή βρισκόταν ήδη στη διαδικασία προσπέρασης του ανελκυστήρα. Ο εφεσείων δηλαδή προσπέρασε και τα δύο οχήματα που σχεδόν βρισκόταν το ένα δίπλα στο άλλο πλευρίζοντας τα, χρησιμοποιώντας μάλιστα το ασφαλοστρωμένο παγκέτο που υπήρχε στη δεξιά πλευρά της λωρίδας πορείας τους. Με δυο λόγια χρησιμοποίησε το δρόμο ως να είχε τρεις λωρίδες στην κατεύθυνση του προς τη Λεμεσό.

Η εκδοχή του εφεσείοντα ενώπιον του πρωτόδικου Δικαστηρίου ήταν διαφορετική. Ισχυρίστηκε πως ενώ ο ίδιος βρισκόταν στη διαδικασία προσπέρασης της εφεσίβλητης, η τελευταία έστριψε απότομα δεξιά για να προσπεράσει τον ανελκυστήρα, αποκόπτοντας έτσι την ελεύθερη πορεία του και αναγκάζοντας τον να κάμει τον ελιγμό, που περιγράψω πιο πάνω.

Το πρωτόδικο Δικαστήριο, αφού αξιολόγησε τη μαρτυρία, κατέληξε στο συμπέρασμα πως η ορθή εκδοχή ήταν αυτή της εφεσίβλητης, που υποστηρίχθηκε σε όλα της τα σημεία από τους μάρτυρες Λάμπρου και Στύρου.

Η εφεσίβλητη παραδέχτηκε πως προτού δείξει με τον σηματοδότη της ότι θα προσπερνούσε τον προπορευόμενο ανελκυστήρα, δεν ήλεγξε αν την ακολουθούσαν οποιαδήποτε οχήματα.

Ο δικηγόρος του εφεσείοντα υποστήριξε ενώπιον μας πως η πρωτόδικη απόφαση πρέπει να ανατραπεί και να γίνει αποδεκτός ο ισχυρισμός του πελάτη του, ότι δηλαδή η εφεσίβλητη φέρει απόλυτη την ευθύνη, ή πως έχει το μεγαλύτερο μέρος ή έστω ένα σοβαρό ποσοστό της.

Αυτές οι ακραίες εισηγήσεις δεν με βρίσκουν σύμφωνο. Σχολιάζοντας ειδικά το ζήτημα θα έλεγα πως οι δικηγόροι πρέπει να επικεντρώνουν την επιχειρηματολογία τους στα σημεία της υπόθεσης που είναι σοβαρά συζητήσιμα.

Σύμφωνα με τις νομολογιακές αρχές που αφορούν στα στοιχεία επιμελούς οδήγησης είναι δεδομένη η ευθύνη ενός οδηγού σε δρόμο διπλής κατεύθυνσης να ελέγχει την τροχαία κίνηση που τον ακολουθεί. Ο πρωτόδικος όμως δικαστής κατέληξε, πολύ ορθά κατά τη γνώμη μου, στο συμπέρασμα πως το γεγονός ότι η εφεσίβλητη δεν ήλεγξε προτού αρχίσει τη διαδικασία προσπέρασης, αν υπήρχε οποιοδήποτε όχημα πίσω της, δεν είχε καμιά αιτιώδη συνάφεια με

το δυστύχημα και τη δεδομένη ευθύνη της για τη δική της ασφάλεια. Επί του προκειμένου ο δικαστής λείπει τα εξής στην απόφασή του, που υποστηρίζονται πλήρως από τη μαρτυρία που αποδέκτημε ως ορθή και αληθινή.

- 5 “Το τι συνέτεινε να επισυμβεί το δυστύχημα ήταν η αμελής
οδήγηση του εναγομένου που πήγε να προσπεράσει την ενάγου-
σα μέσα από το περιορισμένο χώρο που αυτή άφησε μεταξύ του
δικού της αυτοκινήτου και της δεξιάς πλευράς του δρόμου και
10 μάλιστα κατά παράβαση των θεσμικών του καθηκόντων γιατί
πήγε να προσπεράσει ταυτόχρονα δύο οχήματα, το ένα της ενά-
γουσας μάλιστα στην ίδια λωρίδα και το δεύτερο του Μ.Ε.3 οδη-
γού του τράκτορ που διακινείτο στη πρώτη λωρίδα.”

- 15 Το συμπέρασμα αυτό υποστηρίζεται πλήρως από τη μαρτυρία
που έγινε αποδεκτή ως ορθή και την απόρριψη της εκδοχής του εφε-
σειόντα.

Για τους πιο πάνω λόγους θα απέρριπτα την έφεση.

*Η έφεση επιτρέπεται κατά πλειοψη-
φία. Η εφεσίβλητη να πληρώσει το
1/2 των εξόδων.*